

รายงานประชุมวิชาการ เรื่อง การจัดหายาจำเป็น โดย สปสช.

วันพุธที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 9.00 - 12.30 น.
ณ ห้องประชุมสารนิเทศ ชั้น 2 หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนงานศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ร่วมกับ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ, หน่วยปฏิบัติการวิจัยเภสัชศาสตร์เพื่อสังคม (วจภส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาฯ, ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ, มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา (มสพ.), มูลนิธิเภสัชศาสตร์เพื่อสังคม (มภส) และ กลุ่มศึกษาปัญหา (กศย.) จัดประชุมวิชาการ เรื่อง การจัดหายาจำเป็น โดย สปสช. เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2560 ณ ห้องประชุมสารนิเทศ ชั้น 2 หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงพยาบาล สปสช. องค์การเภสัชกรรม (อก.) บริษัทยา มูลนิธิ องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน รวม 43 คน

มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญนำเสนอ วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และให้ข้อเสนอ ดังนี้

วิทยากร

1. ญญ.เนตรนภิส สุขนวนิช	อดีตรองเลขาธิการ สปสช.
2. ศ.นพ.วินัย วนานุกุล	โรงพยาบาลรามาริบัติ (วิดิโอคลิก)
3. ศ.นพ.อิศรางค์ นุชประยูร	คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. พญ.ปิยะธิดา จึงสมาน	โรงพยาบาลบ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร
5. นายธนพล ดอกแก้ว	ประธานชมรมเพื่อนโรคไต
6. นายนิมิตร เทียนอุดม	มูลนิธิเข้าถึงเอดส์
7. นพ.ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล	อดีตเลขาธิการ อย.
8. รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล	กรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

เปิดประชุม โดย ผศ.ญญ.สำลี ใจดี ประธานคณะกรรมการประสานยุทธศาสตร์การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพและการพัฒนาระบบยา:

หลักการและเหตุผลในการจัดหายาจำเป็นและยาที่มีปัญหาการเข้าถึง ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ต้องดำเนินการตามมติของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยจัดซื้อยารวมบางรายการที่คัดเลือกแล้วว่าจำเป็นจริง ๆ คือ 1) ยาที่มีราคาแพงและต้องการควบคุมมาตรฐานการรักษา ต้องมีการประกันคุณภาพก่อนการจัดหา (ยาเอดส์, TB, ไต, มะเร็ง, ยา CL) 2) ยาช่วยชีวิตหรือรักษาโรคที่พบไม่บ่อย แต่ไม่มีผู้ผลิตนำเข้าหรือจัดจำหน่าย (ยากำพรั้าและยาต้านพิษ) และ 3) วัคซีนที่อยู่ในโครงการส่งเสริมป้องกันโรคของเด็กหรือกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้มียาใช้และกระจายสู่ผู้รับบริการอย่างทั่วถึง

ที่มาของการจัดประชุม

สืบเนื่องจากกระแสข่าวที่จะมีการโอนถ่ายภารกิจการจัดซื้อยาารวมจากสปสช.ไปยังกระทรวงสาธารณสุข เพราะมีการทักท้วงจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ (คตร.)ว่า การที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาตินำเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติไปจัดซื้อยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ในรายการที่จำเป็นจาก อภ. เพื่อจัดส่งให้หน่วยบริการนั้น ไม่มีทบัญญัติตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ให้อำนาจไว้ โดย คตร.ได้มีหนังสือแจ้งให้ สปสช. ระวังการจัดหายาและเวชภัณฑ์จาก อภ.ไว้ก่อน จนกว่าจะมีความชัดเจนทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ต่อมา คตร.ได้พิจารณาจากเหตุผลความจำเป็นแล้ว ก็มีหนังสืออนุญาตให้ สปสช. จัดหายา เวชภัณฑ์และเวชภัณฑ์รายการที่จำเป็น เป็นกรณีพิเศษเฉพาะคราว จนกว่าจะได้ข้อยุติทางกฎหมาย เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ระบบสาธารณสุขในภาพรวมของประเทศ

เมื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ให้อำนาจการตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติแล้ว คตร.ก็ได้มีข้อเสนอแนะว่า หากรัฐบาลเห็นว่ามี ความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองราคาที่เกี่ยวข้องกับการจัดหายา เวชภัณฑ์ และเครื่องมือแพทย์ในภาพรวม โดยให้คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีอำนาจในการดำเนินการจัดหาเพื่อส่งมอบให้กับหน่วยบริการ สมควรที่จะต้องดำเนินการแก้ไข พรบ.ให้รองรับกรณีดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เพื่อมิให้กระทบกับวัตถุประสงค์หลักของกองทุนฯ นอกจากนี้ คตร. ยังได้แจ้งให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง (รมว.สธ.) ประสานงานกับคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้เกี่ยวข้อง จัดการแก้ไขปัญหาการบริหารงานและการใช้งบประมาณของ สปสช. ด้วย

แต่ด้วยเหตุที่คณะทำงานยกร่างการแก้ไข พรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ที่ รมว.สธ. แต่งตั้ง มิได้มีข้อเสนอให้แก้ไข พรบ.ในประเด็นการให้ สปสช.มีอำนาจจัดหายาและเวชภัณฑ์ในรายการที่จำเป็นดังกล่าว ดังนั้นเมื่อไม่มีข้อเสนอแก้ไข พรบ.ดังกล่าว จึงต้องจัดสรรเงินให้หน่วยบริการไปดำเนินการจัดหาเอง แต่เพื่อให้ประชาชนยังคงได้รับบริการอย่างต่อเนื่อง หรือได้รับสิทธิประโยชน์ในการเข้าถึงยาจำเป็นดังกล่าวเท่าเดิมหรือไม่น้อยกว่าเดิม

ด้วยเหตุนี้ในเดือนเมษายน 2560 รมว.สธ. จึงแต่งตั้ง "คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอการบริหารเวชภัณฑ์ในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า" เพื่อโอนถ่ายภารกิจการจัดซื้อยาารวมดังกล่าวให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหลักในการดำเนินการแทน สปสช.

สาระสำคัญของการประชุม

1. ประสบการณ์-ภาพรวม การจัดหาจำเป็นโดย สปสช.

- 1.1. เมื่อเทียบค่ารักษาพยาบาลในแบบรายหัวระหว่าง 3 กองทุนใหญ่ในระบบประกันสุขภาพแล้ว พบว่า ผู้ป่วยสิทธิประกันสังคม และสิทธิบัตรทองมีค่าเฉลี่ยต่อหัวใกล้เคียงกัน แต่น้อยกว่ากรมบัญชีกลาง ประมาณ 4 เท่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในการจัดสรรทรัพยากรของรัฐได้อย่างชัดเจน ทั้งที่การจัดสรรทรัพยากรเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพ ควรถือเป็นการสาธารณะเพื่อให้ประชาชนทุกคน สุขภาพดี เมื่อประชาชนสุขภาพดีก็สามารถสร้างผลผลิตที่ดีและสูงขึ้น มีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในภาพรวม
- 1.2. จากการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนมีทั้งความกังวลและความเชื่อมั่นในด้านยา กังวลการเข้าถึงยาราคาแพง ความเชื่อมั่นในมาตรฐานการรักษา, คุณภาพของยา ทั้งนี้ เนื่องจาก รพ.ได้รับงบประมาณในลักษณะแบบปลายปิด เป็นระบบการจ่ายแบบเหมาจ่ายรายหัวต่อประชากรในกรณีผู้ป่วยนอก และการจ่ายตามการวินิจฉัยโรคร่วมในกรณีผู้ป่วยใน
- 1.3. ที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการเข้าถึงยาจำเป็นโดยเฉพาะยาราคาแพงหรือยาจำเป็นที่มีปัญหาในการเข้าถึงนั้น สปสช.ได้จัดระบบบริหารยากลุ่มดังกล่าวในระบบหลักประกันสุขภาพ โดยมีเป้าหมายการบริหารให้ได้ยาที่เพียงพอภายใต้วงเงินงบประมาณที่จำกัด และให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึง ยาเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดหาผ่าน อภ. ประมาณ 106 รายการ วงเงิน ประมาณ 7,000 ล้านบาทต่อปี คิดเป็น 4.9 % ของค่าใช้จ่ายด้านยาของประเทศไทย
- 1.4. ในการเพิ่มคุณค่าของงบประมาณที่ สปสช.ได้รับ ได้มีกำหนดยุทธศาสตร์ในหลายด้าน เช่น ด้านนโยบาย: มีการกำหนดสิทธิประโยชน์ด้านยาโดยระบุให้เป็นรายการยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ ส่วน ยาที่มีราคาแพงและปัญหาการเข้าถึง เช่น ยาในบัญชี จ.2 จะต้องผ่านการประเมินคุณค่าทาง เศรษฐศาสตร์ (Health Technology Assessment) โดยมีกลไกการต่อรองราคาภายใต้ คณะอนุกรรมการบัญชียาหลักแห่งชาติ และมีการกำหนดรายละเอียดและมาตรฐานการสั่งใช้ยา
- 1.5. ประเภทของยาที่มีการจัดหาในระดับประเทศ :
 - 1) ยาจำเป็นที่มีราคาแพง และมีปัญหาการเข้าถึง เช่น ยามะเร็ง ยาละลายลิ่มเลือด
 - 2) ยาที่ไม่สามารถจัดหาได้ในท้องตลาดเนื่องจากไม่ได้ความสนใจในการผลิตหรือนำเข้าจาก บริษัทยา มีความเสี่ยงด้านความไม่แน่นอนของจำนวนผู้ป่วย และไม่ค่อยมีผู้ผลิต ส่วนใหญ่มักมีราคาแพง เช่น ยากำพร้า ยาต้านพิษ
 - 3) ยาที่ต้องการกำกับมาตรฐานการรักษาและการรับยาอย่างต่อเนื่อง เช่น ยาด้านไวรัสเอดส์
 - 4) ยาในโครงการส่งเสริมป้องกันโรคของประเทศ ซึ่งเน้นความครอบคลุม ทั้งนี้เพื่อป้องกันโรคระบาด เช่น วัคซีน เป็นต้น
- 1.6. การประเมินผลลัพธ์รวมของการดำเนินการ : ได้แก่ หลักฐานการประเมินทางเศรษฐศาสตร์ ความเท่าเทียมทางสังคม ผลกระทบต่องบประมาณ

- 1.7. การต่อรองราคา ยา : ใช้กระบวนการวิเคราะห์ลักษณะของการใช้ยาต่อโรคนี้ๆ แล้วให้ ออก.ไป ต่อรอง ถ้าราคาไม่ลดลง และเป็นผลกระทบต่อภาระงบประมาณสูง จึงเสนอรัฐให้พิจารณา ประกาศใช้มาตรการใช้สิทธิตามสิทธิบัตร (Compulsory Licensing, CL)
- 1.8. การประกันคุณภาพยา : มีการจัดทำคุณลักษณะเฉพาะของยาโดยอ้างอิงตามมาตรฐานเภสัชตำรับ และความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในการจัดหา และมีระบบวิเคราะห์คุณภาพก่อนการ จัดหาในกลุ่มยาที่ต้องมีการเฝ้าระวัง โดยการส่งตรวจวิเคราะห์ยืนยันจากกรมวิทย์ฯ หรือส่งตรวจจาก ห้องปฏิบัติการที่ต่างประเทศ กรณีที่ไม่สามารถตรวจภายในประเทศได้

2. การบริหารจัดการจัดหาจ่ายยาจำเป็นและยาต้านพิษ

ปัญหาจ่ายยาจำเป็นและยาต้านพิษ เป็นปัญหาร่วมกันทั่วโลก เมื่อมีโครงการเข้าถึงยากำพร้าและยาต้าน พิษ ของ สปสช. ซึ่งให้งบประมาณมาแก้ปัญหาในการขาดแคลนยา โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศมียาต้าน พิษและยากำพร้าใช้ ได้จัดระบบที่ทำให้เกิดการกระจาย ให้ประชาชนเข้าถึงได้ และประเมินผลของการใช้ยา ต้านพิษทั้งหมด ในการบริหารจัดการเป็นความร่วมมือของหลายๆ หน่วยงาน โดย สปสช.เป็นแหล่งสนับสนุน งบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) คัดเลือกยา โดยหาข้อมูลว่าประเทศไทยขาดยาตัวไหน
- 2) การจัดหา โดยแบ่งเป็น

- ยาต้านพิษที่ไม่มีผู้ผลิต สปสช.ประสานสถานเสาวภา สภากาชาดไทย และองค์การเภสัชกรรม เพื่อผลิตยาเหล่านั้น หรือจัดหายานั้นจากต่างประเทศ
- มีระบบ Fast track ในการขึ้นทะเบียนยา โดย อย. และจัดหาจัดซื้อโดย ออก.

3) การกระจายยา โดยกระจายให้กับประชาชนทุกสิทธิทั้ง 3 กองทุนสามารถเข้าถึงได้ มีระบบฐานข้อมูล ที่จะแสดงจุดการสำรองยา ที่หน่วยบริการสามารถติดต่อขอรับยาจากหน่วยบริการที่ใกล้ที่สุดได้ทั่วประเทศ โดยมีการจัดระบบการสำรองยาขึ้นกับความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้ยาและราคา ยา เช่น สำรองที่โรงพยาบาล ทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ หรือที่ศูนย์พิษวิทยา ของ รพ.รามาธิบดี รพ.ศิริราช และหน่วยบริการขนาดใหญ่ทุก ระดับ ที่เข้าร่วมโครงการ ให้ความร่วมมือแจ้งชื่อผู้ที่รับผิดชอบ และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ โดยแสดงข้อมูลไว้ ในเว็บไซต์ให้หน่วยบริการอื่นที่ประสงค์ใช้ยา สามารถสืบค้นแหล่งสำรองยาที่ใกล้ที่สุด และทำการติดต่อขอเบิก ยาได้ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถแสดงข้อมูลเป็นยอดคงเหลือจริง ณ ปัจจุบัน (Real time)

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ศูนย์พิษวิทยาโรงพยาบาลรามาธิบดี และศูนย์พิษวิทยาโรงพยาบาลศิริราช จะเป็น ผู้ให้คำปรึกษากรณีที่หน่วยบริการต่างๆติดต่อเข้ามา เป็นแหล่งสำรองยาต้านพิษ รวมถึงการติดตามประเมิน ผู้ป่วยที่ได้รับสารพิษ และได้รับการสั่งใช้ยาในโครงการนี้

ผลการดำเนินการ ทำให้ผู้ป่วยเข้าถึงยาได้ทันสถานการณ์ และมีระบบติดตามประเมินผลการรักษา ทำ ให้ผู้ป่วยสามารถรอดชีวิตได้จำนวนมาก สุดท้ายเป็นการประหยัดงบประมาณ เพราะมีระบบการสำรองยาอยู่ อย่างเหมาะสม สามารถแบ่งปันยาร่วมกันทั่วประเทศ เมื่อมีความจำเป็นก็กระจายได้ทันเวลา ลดการสูญเสียยา โดยทั้งหมดทำให้ประเทศเกิดความมั่นคงเมื่อคนไข้ได้รับพิษจากสารพิษ

ปัญหาและอุปสรรค คือความไม่รู้ แพทย์ เกษีกรและพยาบาลไม่คุ้นกับยา ทำให้ไม่เกิดการสั่งใช้ยากับผู้ป่วย จึงได้มีการสัมมนาฝึกอบรม ในอนาคตหากจะมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการยา ประเด็นหลักคือหน่วยงานที่จะมีงบประมาณให้กับโครงการนี้ เพราะยากำพร้าไม่สามารถใช้หลักการ demand supply มาแก้ปัญหาได้ เนื่องจาก demand มีแต่ไม่ชัดเจน และปริมาณไม่มาก ไม่นั่นหน่วยงานรับผิดชอบต้องเข้าใจปัญหายากำพร้า ยาต้านพิษ และความจำเป็นในการการจัดสรรงบประมาณและการดำเนินการดูแลรักษา ระบบให้ติดต่อเนื่องต่อไป

3. การบริหารจัดการจัดหายามะเร็ง

ในส่วนของยามะเร็งนั้น หลังจากที่ สปสช. เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทำให้ผู้ป่วยเข้าถึงยามะเร็งมากขึ้น และโรงพยาบาลไม่ต้องรับภาระจากรายจ่ายค่ายาสำหรับผู้ป่วยมะเร็งที่ส่งผลกระทบต่อโรงพยาบาล เช่น เดิมทีมะเร็งในเด็กที่พบใน รพ.ชุมชน ก็ต้องส่งต่อผู้ป่วยไปรพ.ศูนย์ หรือรพ.มหาวิทยาลัยและต้องชำระค่าใช้จ่าย 300,000 บาทต่อราย ซึ่งโรงพยาบาลที่ส่งต่อก็ต้องรับภาระในส่วนนี้ เนื่องจากการจ่ายเงินอยู่ในลักษณะการเหมาจ่ายรายหัวไปที่รพ.ชุมชนแล้ว ภายหลังมีโครงการ สปสช. ที่แยกการจ่ายค่ายามะเร็ง ราคาแพงออกมา ทำให้รพ.ชุมชน ไม่ต้องรับภาระค่ายาเหล่านี้ และประชาชนสามารถเข้าถึงการรักษามาตรฐานได้มากขึ้น

ปี 2550 สปสช. สนับสนุนให้ร่วมกันสร้าง protocol ในการรักษามะเร็งแต่ละประเภทขึ้น ทำให้มีมาตรฐานมากขึ้น Protocol ดังกล่าวได้รับการกลั่นกรองและพิจารณาโดยคณะผู้เชี่ยวชาญจากราชวิทยาลัยและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ หลังจากนั้นจึงจัดการให้มีระบบการต่อรองราคาตาม Protocol ดังกล่าว ทำให้ยาราคากว้างลง และระบบสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายได้

4. การบริหารจัดการจัดหาถ่ายล้างไต

ในปี 2548 ผู้ป่วยโรคไตนั้นถือว่ายังไม่เข้าไปรวมในสิทธิบัตรทอง 30 บาท จึงทำให้เกิดปัญหาที่ผู้ป่วยเสียชีวิตหรือล้มละลายจากการเป็นโรคไต ภาระค่าใช้จ่ายจากการฟอกไตและค่ายา EPO เป็นต้น ภายหลังเมื่อปี 2551 ได้มีการเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังในสิทธิบัตรทอง สปสช. จึงได้มีการดำเนินการเพื่อให้ได้ถ่ายล้างไตและยาที่ต้องใช้ โดยการต่อรองราคาทำให้ราคายาถูกลงอย่างมาก ส่งผลให้คนไข้โรคไตเข้าถึงยา และลดภาระค่าใช้จ่ายของตนและประเทศลง

ในการจัดหาถ่ายล้างไตสำหรับผู้ป่วยที่ล้างไตทางหน้าท้อง (Peritoneal dialysis) โดยผู้ป่วยทำการล้างไตผ่านหน้าท้องที่บ้าน (Home dialysis) หลังการต่อรองราคาน้ำยาถ่ายล้างไต ได้ในราคาถูกลง ได้มีการทำความตกลงร่วมกับบริษัทไปรษณีย์ไทยเพื่อขนส่งน้ำยาไปที่บ้านผู้ป่วยและทำการจัดเก็บในบ้านของผู้ป่วยอย่างเหมาะสม ดังนั้นจุดรับส่งน้ำยาถ่ายล้างไตคือ บ้านของผู้ป่วยเอง โดยหน่วยงานที่ส่งน้ำยาจะเข้าไปสำรวจปริมาณคงเหลือเพื่อให้มีการสำรองน้ำยาถ่ายล้างไตที่เหมาะสมโดยการปรับจำนวนการส่งในครั้งถัดไป ทางโรงพยาบาลมีการสั่งน้ำยาถ่ายล้างไตเองโดยบุคลากรของโรงพยาบาล (พยาบาล) ดังนั้นหากมีการเปลี่ยนกฎหมายจริงๆ กลุ่มหมอโรคไตจึงมีความกังวลเรื่องการส่งผลิตภัณฑ์ บริษัทที่จะสั่ง ราคา การบริการส่งน้ำยาถึงผู้ป่วย

ข้อกังวล ถ้าเกิดการโอนย้ายภารกิจนี้กลับไปให้กระทรวงสาธารณสุขแบบเดิม หรือแก้กฎหมาย ห้าม สปสช. จัดการซื้อยาจริง ๆ การต่อรองราคาจะเป็นอย่างไร คำถามจึงเกิดขึ้นว่า หากแก้กฎหมายให้แต่ละโรงพยาบาลแยกซื้อยา จะสามารถจัดการให้ได้ราคาเท่ากับ สปสช.ต่อรองราคาหรือไม่ ต้องเปลี่ยนบริษัทยาไหม ผู้ป่วยอาจต้องมีการจ่ายร่วม (Co-pay) มากน้อยเพียงใด

5. การบริหารจัดการจัดหายาเอ็ดส์

สืบเนื่องจากการประกาศนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอ็ดส์ถ้วนหน้า ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 ของรัฐบาล ภาระหลักจึงตกเป็นหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข และ สปสช.ที่จะทำให้ประชาชนไทยที่ป่วยเป็นโรคนี้ทุกคนเข้าถึงยาต้านไวรัส แม้รัฐจะมีงบประมาณด้านการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น ซึ่งรวมถึง สปสช.ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถจัดให้ประชาชนไทยเข้าถึงยาในบัญชียาหลักแห่งชาติและยาจำเป็นอื่นๆ ได้ทุกรายการ เนื่องจากยาลายรายการมีราคาสูงมาก ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นรายการยาที่ติดสิทธิบัตร จึงเสนอให้ รมว.สธ. ประกาศใช้ CL เริ่มจากการประกาศใช้สิทธิในรายการยารักษาโรคเอ็ดส์ 2 รายการ คือ ยา Efavirenz (EFV) และยาสูตรผสม Lopinavir + Ritronavir (LPV/RTV) สามารถทำให้งบประมาณที่ สปสช. มีอยู่เพียงพอที่ทำให้เกิดการเข้าถึงยาของผู้ป่วยเอ็ดส์ ในปัจจุบันได้มีการดำเนินการจัดซื้อยาเอ็ดส์ผ่านองค์การเภสัชกรรมทั้งสูตรพื้นฐานและสูตรดื้อยา และจัดส่งยาให้หน่วยบริการโดยระบบ VMI

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหาจำเป็นและยาที่มีปัญหาการเข้าถึง

ในภาพรวมการจัดหายาจำเป็นและยาที่มีปัญหาการเข้าถึง ได้แก่ ยาต้านพิษ ยากำพร้า ยามะเร็ง ยาเอ็ดส์ น้ำยาล้างไตสำหรับผู้ป่วยล้างไตทางหน้าท้อง และยาราคาแพงในบัญชียา จ.2 โดย สปสช. ช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐบาลได้ส่วนหนึ่งควบคู่กับการสร้างระบบการเข้าถึงยาดังกล่าวได้ดีมาก ทำให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสังคมไทย และสามารถแสดงข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งมูลค่าการประหยัด และเพิ่มการเข้าถึงยาจำเป็นดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอต่อนายกรัฐมนตรี คือ

1. ให้ สปสช.บริหารจัดการจัดหาจำเป็นที่ทำอยู่ต่อไป และ ควรขยายไปถึงกลุ่มยาอื่นที่มีปัญหาการเข้าถึงด้วย
2. กรณีกฎหมาย สปสช. (พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545) ไม่มีข้อห้าม แต่เป็นการเขียนกฎหมายไม่ชัดเจน ควรแก้ไขชัดเจนว่าสามารถทำได้ และต้องทำอย่างมีธรรมาภิบาลในการจัดซื้อยาจำเป็นและยาที่มีปัญหาการเข้าถึง รวมทั้งประกันคุณภาพของยาที่จัดหา แบบโปร่งใส ไม่ถูกแทรกแซงจากการเมือง เพื่อสร้างระบบการเข้าถึงยาของประชาชน รวมทั้งการปรับระบบให้เกิดการจัดหายาจำเป็นและยาอื่นที่มีปัญหาการเข้าถึง สำหรับประเทศที่แท้จริง รวมทั้งกองทุนด้วย

กพย./ สรป 30.6.60